

Reformierakonna parlamendifraktsiooni liikmed
Erakonna Eesti 200 parlamendifraktsiooni liikmed
Sotsiaaldemokraatliku Erakonna parlamendifraktsiooni liikmed
Eesti Keskerakonna fraktsiooni liikmed
Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni liikmed
Isamaa fraktsiooni liikmed
Fraktsiooni mittekuuluvad saadikud

EVEA seisukohad majanduse olukorra ja plaanitavate maksumuudatuste kohta.

Sotsiaalpartnerlus ja alampalk.

Koalitsioonileppes 2024-2027 on kokku lepitud, et kehtestatakse julgeolekumaks, mis kehtib kuni 31.12.2028 ja mille osadeks on (lisaks eraisikute tulumaksu tõusule) 2%-line lisanduv käibemaks alates 2025. aasta keskpaigast ning 2%-line maks ettevõtete kasumilt alates 2026. aastast. Samuti on avalikkusele esitletud alternatiivset ettepanekut maksustada ettevõtte kasumi asemel täiendavalt ettevõtte palgafondi ning Eesti Töötajate Keskkliit ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on omapoolse alternatiivina pakkunud välja ettevõtte bilansimahult arvutatava riigilõivu idee.

Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA) mõistab vajadust investeerida sotsiaalsesse riigikaitseesse ning korrastada riigirahandust. Siiski ei saa riik eelarvetasakaalu taastamisel ning maksusüsteemi muutmisel käituda kasiinosõltlasest kiirraenuvõtjana, kes kiire raha saamiseks lükkab kõrvale kõik ratsionaalsed argumendid.

Alljärgnevalt esitame EVEA seisukohad ettevõtete lisamaksustamise kohta.

1. Mõistame, et riigieelarve vajab täiendavaid tulusid, kuid **esmajärjekorras tuleks maksude tõstmise asemel soodustada maksubaasi kasvu ehk toetada majandust**. EVEA hinnangul pärsib koalitsioonileppes visandatud meetmete kumulatiivne mõju väga tugevalt lähiaastate majanduskasvu, kiirendab inflatsiooni ning pigem langetab, mitte ei kasvata maksutulu. Pikemas perspektiivis vajame tasakaalus riigieelarvet, kuid selle poole liikumise tempo ja meetodid peavad olema valitud selliselt, et mitte põhjustada Eesti ettevõtlikliima järsku

halvenemist. Strateegilises vaates on oluline täpsemalt määratleda valdkondlikud prioriteedid, kus majanduse kasvu rohkem riiklikult toetada. EVEA koos teiste ettevõtlusorganisatsioonidega on valmis aktiivselt osalema selles töös, et jõuda selgusele, millised majandusharud, millise tehnoloogia tasemega, milliste sihturgudega ja millistes piirkondades peaksid olema Eesti lähiaastate majandusarengu prioriteedid ja milliste toetusmeetmetega oleks mõistlik nende kokku lepitud prioriteetide poole liikuda.

- 2. Riigieelarve kulused on vaja tegelikult, sisuliselt ja laialdaselt kärpida ning seni avalikkuseni jõudnud kärpekavad ei ole kaugeltki piisavad.** Kokkuhoid tuleb saavutada mitte politseinike, päästjate ja õpetajate palga arvelt, vaid otseselt riigi bürokraatiamasina arvelt, lihtsustades ja kaotades erinevaid regulatsioone eesmärgiga vähendada kodanike ja ettevõtjate halduskoormust ning (üle)reguleerimisega seotud kontrollimehhanisme. Üheks selliseks valdkonnaks, kus on meie hinnangul võimalik saavutada märkamisväärne kokkuhoid, on erinevate toetuste, s.h. EL toetuste rakendamisega seotud tegevused, sh menetlus- ja kontrolliprotsessid. EVEA on valmis osalema arutelus, mille käigus sõelutakse läbi erinevad regulatsioonid ja nendega seotud riigiametite funktsioonid ning tehakse reaalsed ettepanekud nende kestlikuks kokkutõmbamiseks.
- 3. Enne julgeolekmaksu protsendimäära ja maksustamise aluse määramist tuleb avalikustada konkreetsed, just riigikaitse otstarbeks vajalikud tegevused ja kogusumma,** mida sellise maksuga soovitakse katta.
- 4. Olenemata sellest, millistest komponentidest tulevane julgeolekumaks koosneb ja kuidas täpselt seda tehniliselt kogutakse, peab tegemist olema sihtotstarbelise maksuga, mida kasutatakse vaid kaitsekulutusteks.** Mõistame, et riigieelarves on ebamõistlikult palju kulud juba täna sihtotstarbelised ja indekseeritud ning vajatakse võimalikult palju tulusid, mida oleks võimalik vastavalt vajadusele vabalt kasutada erinevate eesmärkida saavutamiseks, kuid **lisakoormus, mida maksumaksjad on patriootlikult valmis kandma Eesti julgeoleku nimel, ei anna valitsusele mandaati kasutada seda erinevate julgeolekuga mitteseotud eelarveaukude lappimiseks. Seetõttu on täiesti kaalumist väärt sihitatud kaitse-võlakirja emiteerimine.**
- 5. Käibe täiendavast maksustamisest mikroettevõtjatele tekkivate probleemide ja halduskoormuse leevendamiseks tuleb märkimisväärselt tõsta piirmäära, mille ületamisel tekib ettevõtjal kohustus end maksukohustuslasena registreerida.** Hetkel on sellise käibe suuruseks 40 000 eurot. Probleem puudutab enim väikeseid ettevõtjaid, kes osutavad teenuseid väljaspool suuremaid asustusüksusi. Käibemaksuvaba väikeettevõtlus aitaks leevendusmeetmena säilitada teenuste osutamist maapiirkondades ja väikelinnades. See võimaldaks näiteks säilitada oma tegevust 1-2 töökohaga mikroettevõtetel, sh maaturismi ettevõtetel, kes müüvad otse lõpptarbijatele ja kelle sisendis ei domineeri käibemaksuga maksustatud kaup, vaid hoopis erinevad isikuteenused ning käsitöö.

6. **Alampalga piirmäärä kiire kasv tuleb peatada ning 2025. aastaks kavandatud (mais 2023 sõlmitud raamlepe) alampalga järsk tõus tuleb ära jätta.** Palgad on juba pikka aega kasvanud märksa kiiremini, kui tootlikkus ja selline olukord ei ole jätkusuutlik ning selle mõju riigi sotsiaalmajanduslikule arengule on negatiivne. Ühtlasi mõistab EVEA hukka olukorra kus sotsiaalpartnerite kokkulepe, millel valitsuse otsus põhineb, sõlmitakse osapoolte vahel selliselt, et tööandjaid esindab vaid Eesti Töoandjate Keskliit ning puudub väike- ja keskmiste ettevõtete esindusorganisatsioon. Enim on töökohti aga just väike- ja keskmistes ettevõtetes, samuti on sellistes ettevõtetes enam alampalga saajaid (vt Tartu Ülikooli 2021 aasta uuring „Alampalga mõju Eesti sotsiaalmajanduslikule arengule“ <https://www.sm.ee/sites/default/files/documents/2022-06/Alampalga%20m%C3%B5ju%20Eesti%20sotsiaalmajanduslikule%20arengule%20-%20I%C3%BChikokkuv%C3%B5te.pdf>) Eriti taunitav on, kui ministrid püüavad alampalga läbirääkimisi muuta poliitilise kauplemise objektiks.
7. **Oleme vastu senikehtiva, ettevõtete reinvesteeringut kasumi maksuvabastuse kaotamisele.** Senine praktika näitab, et tegemist on meie maksusüsteemi unikaalse eelisega investeringute ligitõmbamiseks ja sellest kergekäeliselt loobumine oleks EVEA hinnangul märgilise tähtsusega ränk viga.
6. **EVEA ei saa toetada ka tööjõu täiendavat maksustamist,** mida on välja pakutud kasumi maksustamise alternatiivina. Selline **tööjõu lisamaksustamine halvendab tunduvalt Eesti ettevõtjate konkurentsivõimet ja toob kaasa ettearvamatud tagajärjed kogu meie majandusele.** See seaks raskesse olukorda ettevõtted, mille ärimudel on tööjõumahukas. Lisaks sellele, et sellise lisamaksu kehtestamine kohtleks ettevõtteid ebavõrdselt, suurendab see kombinatsioonis maksupaketi teiste komponentidega oluliselt palgatõusu survet ettevõtjatele ning kiirendab inflatsiooni. Juhul, kui otsustatakse siiski tööjõu lisamaksustamise kasuks, ei tohiks julgeolekumaksu komponent rakendada kogu palgafondile, vaid seda tuleks **arvutada brutopalgast analoogselt tulumaksuga.** Samuti tuleks anda töoandjatele vabamad käed töötajate motiveerimiseks muude vahenditega peale otsese töötasu, tõstes erisoodustuse vaba piirmäärat töötajate tervise jms kulutuste tegemisel.

Olukorras, kus senine majandusmudel enam ei tööta, vajavad Eesti ettevõtted võimalust investeerida teadus-arendustegevusse ja kaasaegsetesse tehnoloogiatesse. **Seetõttu on EVEA seisukoht, et tänases majandusolukorras ei ole ettevõtetele täiendava maksukoormuse kehtestamine tuleviku majanduskasvu huvides mõistlik.**

EVEA nimel

Ille Nakurt Murumaa

EVEA president

evea@evea.ee; ille@evea.ee

tel. +372 57 80 9806

Leho Verk, leho@evea.ee , tel. +372 50 29 571